

Márton Áron: Márton Áron hagyatéka**17. kt. Alkalmi beszédek 2.****Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2018.****Összeállította és jegyzetekkel ellátta: Dr. Marton József**

A Pro-Print Könyvkiadó gondozásában és Dr. Marton József szerkesztésében, a *Márton Áron hagyatéka* sorozat tizenhetedik kötetével örvendeztette meg olvasóit. Márton Áron: *Alkalmi beszédek 2.* (Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2018. 239 oldal) című könyv az *Alkalmi beszédek 1.* kötet megjelenése után nem sokkal és annak folytatásaként került az olvasó kezébe.

A kötet előszavának első mondata felhívja figyelmünket a tartalomra, amely *keresztény hitigazságokat és egzisztenciális témákat tartalmazó beszédeket és beszédvázlatokat, feljegyzéseket, néhány német nyelvű szöveg fordítását* tesz közzé. Márton Áron püspök szellemi hagyatékából. Ezt a *többféle* szellemi hagyatékot a kötetben nem külön fejezet címszók alatt találjuk meg, hanem az azonos témák egymásutánjában.

Az első részben a pápákkal kapcsolatos írások és néhány alkalmi beszéd, valamint két levél (Dr. Friedrich Müller szebeni evangélikus püspöknek és Mindszenty József hercegprímásnak a bukovinai székelyek érdekében) található. Ezt a részt Karol Wojtyła krakkói érseknek a *Vízkereszt ünnepére* 1976-ban elmondott beszéde zárja, amely Márton Áron hagyatékában magyar nyelven fellelhető. A püspök az 1978-ban II. János Pál pápaként megválasztott krakkói érsek beszédével teljes mértékben azonosult, hiszen Lengyelországban is ugyanaz a kommunista rendszer uralkodott, mint Romániában.

Az ezt követő rész szövegeinek olvasása közben lelki szemünk előtt megjelenik Márton Áron törekeny alkatával, aki a II. világháborút követően, a teológián működő Erdélyi Magyar

Egyházirodalmi Iskola által, a püspökké szentelésének hetedik évfordulóján rendezett ünnepségen (1946) megköszönte Mindszenty József hercegprímásnak, hogy *megható körülmények* közt (ti. a börtönben) pappá szentelt öt erdélyi egyházmegyes papnövendéket. Ezen ünnepség közepette tanúságot tett mély alázatáról is: „(...) tudom, gyarlóságoktól, sőt súlyos hibáktól sem vagyok mentes. És természetes az, hogy én ezt tudom (...) Gyarlóságaim és kötelességeim nemcsak rejtettek, hanem arról az emberek is, papjaim is, és bizonyára ti is, kedves kispapjaim tudomást szereztek” (74. o.). Márton Áron a kor kihívásaira kispapjaitól, teológiai tanáraitól és a lelkipásztorkodó papjaitól határozott állásfoglalást, magatartást követelt, amelyről a kötetnek ez a része is bizonyosságul szolgál. A számukra adott útmutatások ma is megállják helyüket. Hadd idézzek ezek közül néhányat. 1957-ben a teológiai tanárok eskütelekor többek között ezeket mondta: „az Egyházban minden tekintély és hatalom Jézus Krisztustól származik a római pápán keresztül. Ő áll a csúcson... s joga van előírni, hogy a hajóban lévők hogyan viselkedjenek” (78. o.). Ne feledjük, hogy ezt a beszédet a legsötétebb pápaellenes időszakban mondta el. Ő is éppen a pápához való hűsége miatt szenvedett börtönbüntetést. Az 1960-as teológiai tanévnyitó alkalmával ugyancsak a teológiai tanároknak mondta: „És mondják meg nekik [*utalás a papnövendékekre*] nyíltan, hogy az Úr Jézus nem ígért kényelmes életet sem papjainak, sem az Egyháznak. A jól javadalmazott, a minden oldalról megbiztosított, a társadalmi ranglétrán hivatalból előkelő fokra helyezett papság ideje lejárt (79. o.). Lelkipásztorkodó papjait az 1958-ban tartott lelkigyakorlatukon pedig a következőkre figyelmeztette: „A dolgokat nevükön kell nevezni; a bűnt bűnnek, a tévedést tévedésnek, a hamisságot hamisságnak kell mondani. Viszont az evangélium hirdetésében, a jog, igazság és szeretet szolgálatában a papnak ki kell állnia akkor is, ha az áldozatba kerül” (80. o.).

Annak ellenére, hogy a következő rész kevés írást tartalmaz, de annál inkább figyelemre méltó. Miről is van szó ezekben? Márton Áron püspöki működése idején folytak a 2. vatikáni zsinat munkálatai, amelyeket igyekezett nyomon követni, és befejezése után pedig élénken figyelte annak a világegyházra gyakorolt hatását. Tudomást szerezhetünk Márton Áronnak a zsinat utáni *reformokhoz* való viszonyulásáról. A zsinat befejezése után öt évvel, Heinrich Fries (1911–1998) müncheni professzor tanulmánya nyomán, aki Julius Döpfner bíboros teológusa volt a zsinaton, ezeket írta: „(...) az Egyház ma sok vonatkozásban más arccal jelentkezik, máshol áll, mint ahogyan azt sokan elképzelték a zsinat előtt, alatt és után (130. o.). Ezt követően pedig nyolc pontban összefoglalta a zsinattal kapcsolatos meglátásait.

A kötet utolsó és legterjedelmesebb részét (146–236. o.) a papként elmondott, a bűnbánatról, a szentkenetről, a házasságról, a keresztény ember magatartásáról szóló elmélkedések és jegyzetek képezik. Ezekben a szövegekben is úgy, ahogy tőle megszokhattuk, amikor hitigazságokról és az ezek nyomán követendő keresztény életvitelről volt szó, a kompromisszumot nem ismerő Márton Áronnal találkozunk: „A keresztény, ha keresztény akar lenni, alá kell vetnie magát a törvénynek... Az a különbség a vallásos és a nem vallásos ember között, hogy az egyik a látható, a másik a láthatatlan világban bíz. Mind a kettő hisz, de az egyik a látszatnak hisz, amit a dolgok mutatnak, a másik az Isten szavának (229. o.). Ebben a befejező részben, és nem csak, elsősorban német szerzőktől, teológusoktól vett át gondolatokat, illetve idézte őket. Ezek közül elsősorban Romano Guardinit (1885–1968) és a müncheni egyetemen utódát, Karl Rahnert (1904–1984) emelném ki, akik a 20. század legjelentősebb katolikus teológusai közé tartoztak.

Elgondolkodtam azon, hogy ha olyan valaki veszi kezébe ezt a kötetet és olvassa a benne lévő írásokat, aki kevésbé ismeri Már-

ton Áron alakját vagy éppen a kereszténységet, általuk közelebb kerülhet-e Istenhez? Erre részemről egyértelmű igennel kell válaszolnom, mert a közölt írások egy hitét hősie fokban gyakorló főpap hagyatékát képezik. Olyan főpapét, akinek *tanítása és példája világító jel* volt és maradt minden ember számára. Ez a kötet ugyanakkor hozzásegít bennünket ahhoz is, hogy lélekben közelebb kerülhessünk legendás főpapunkhoz.

Ferenczi Sándor